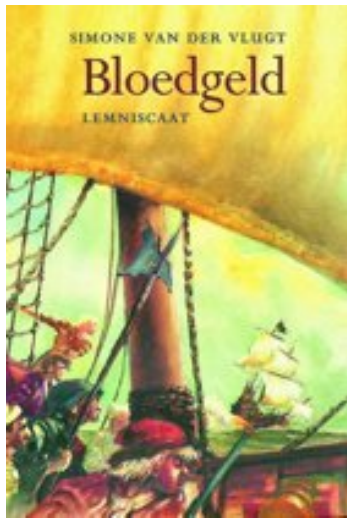

Lessuggesties bij:

Bloedgeld

Simone van der Vlugt
Uitgeverij Lemniscaat

Vakken of lesonderdelen: Nederlands,
geschiedenis, aardrijkskunde

ISBN: 9789056370428

Prijs: € 16,95

Over het boek:

1653. De 18-jarige Reinout van Veghel mag vervroegd uit de gevangenis als hij aanmonstert op een schip van de Verenigde Oostindische Compagnie naar Indië.

Het leven aan boord is zwaar; er is niet genoeg vers water en eten is schaars. Omdat de kapitein de reis zo snel mogelijk wil afleggen, besluit hij onderweg naar Kaap de Goede Hoop de Kaapverdische eilanden niet aan te doen om vers water en voedsel in te slaan. Als er mensen sterven aan scheurbuik komt de bemanning in opstand - mouterij!

Over de auteur:

Simone van der Vlugt (1966) debuteerde in 1995 met *De amulet*. Het boek werd meteen getipt door de Nederlandse Kinderjury, en ook de andere historische jeugdromans die daarop volgden, zoals *Schijndood* en *De guillotine*, werden goed ontvangen. Sinds 2004 schrijft Simone van der Vlugt succesvolle thrillers en historische romans voor volwassenen.

Meer informatie op: www.lemniscaat.nl

Uitvoering

Thema's: geschiedenis, avontuur, scheepsvaart, V.O.C., 17^e eeuw, onrecht, mouterij, leven in de 17^e eeuw

Doelgroep:	<i>Bloedgeld</i> is geschikt voor kinderen vanaf 10 jaar. Onderstaande opdrachten zijn bedoeld voor leerlingen van groep 7 van het primair onderwijs tot en met klas 3 van het voortgezet onderwijs.
Tijdsinvestering:	Afhankelijk van de gekozen opdrachten variërend van een half lesuur tot meerdere uren.
Uitvoering:	Klassikale of individuele start, vervolginvulling zowel individueel als in groepjes mogelijk.

Inleiding

Lees de achterflaptekst van *Bloedgeld* voor aan uw leerlingen. Vertel dat de reizen over zee in de zeventiende eeuw lang en zeer gevaarlijk waren. Mannen stonden daarom meestal niet te trappelen om mee te gaan. Omdat er toch bemanning nodig was, werden ze op allerlei manieren overgehaald. Soms voerde men ze eerst dronken en verleidde ze dan om een contract te ondertekenen waarin ze aanmonsterden. Als de mannen dan weer nuchter waren, wisten ze niet wat er was gebeurd en waarom ze ineens midden op zee zaten.

Andere keren werden mannen uit de gevangenis gehaald. Dat overkomt ook Reinout van Veghel uit *Bloedgeld*. Hij kan kiezen tussen de gevangenis en de zee.

Toch waren er ook mensen die wel vrijwillig aan boord stapten. Vaak waren die op zoek naar een beter leven dan ze op het vasteland hadden of op de vlucht voor het recht.

Naast Reinout van Veghel zijn Thijs en zijn broer David hoofdpersonen van *Bloedgeld*. Maar wie zijn zij precies? Wat zijn hun motieven voor het aanmonsteren? En hoe houden zij letterlijk het hoofd boven water in een wereld waarin bijna elke dag geweld brengt?

Biedt nu het boek aan of stap over naar één van de opdrachten.

Lessuggesties

Maak een selectie uit de onderstaande lessuggesties en leid deze in bij de leerlingen.

De moeilijkheidsgraad van de opdrachten wordt weergegeven met behulp van de volgende symbolen:

Suggestie 1: Leesverslag

Lees het hele boek *Bloedgeld* en maak er een leesverslag van.

Voor de docent:

In bijlage 1 vindt u een opzet voor een leesverslag dat u aan de leerlingen kunt geven als hij aan uw richtlijnen voldoet.

Suggestie 2: Kaarten, meten

Aan de binnenzijde van de omslag van *Bloedgeld* staat een getekende kaart van de reis die Reinout van Veghel aflegt. Op de kaart is met een passer aangegeven welke afstand in mijlen wordt afgelegd.

Opdracht:

- Bereken met de getekende passer en een liniaal de volgende afstanden op de kaart uit het boek:

Van en naar	Afstand in mijl	Afstand in kilometer
Van Amsterdam naar Kaapverdië		
Van Kaapverdië naar Kaap de Goede Hoop		
Van Kaap de Goede Hoop naar Madagaskar		
Van Amsterdam naar Madagaskar		

- Reken de afstand in mijlen om naar afstanden in kilometer
- Stel: je zeilt met ongeveer 10 kilometer per uur (ongeveer 5 knopen). Hoe lang doe je dan over de afstand die je bij de laatste berekening hebt bepaald?
- Zoek nu op internet de afstand op van Amsterdam naar Madagaskar. Neem hiervoor bijvoorbeeld deze [website](#).

- Stel: een vliegtuig vliegt ongeveer 900 kilometer per uur. Hoe lang zou een reis naar Madagaskar vanaf Amsterdam dan minimaal kunnen duren?

Suggestie 3: Rede van Texel

De Rede van Texel was lange tijd een belangrijke ankerplaats voor zeeschepen die grote reizen gingen ondernemen. Ook de Hollandia waarop Reinout vaart, ligt hier voor anker.

Opdracht:

Zoek informatie over de Rede van Texel en verwerk deze tot een presentatie. Je kunt kiezen voor de presentatievorm [poster](#), [leporello](#), [PowerPoint](#) of [Prezi](#).

Presenteer de Rede van Texel aan je klas.

Voor de docent:

De moeilijkheidsgraad van deze opdracht kunt u makkelijk aanpassen door meer aanwijzingen te geven over de inhoud van de presentatie. Zo kunt u de onderwerpen benoemen die u terug wilt zien of een vaste presentatievorm kiezen. Daarmee leent deze opdracht zich uitstekend voor differentiatie in een lesgroep.

Suggestie 4: V.O.C.

Voor de docent:

De Verenigde Oost-Indische Compagnie was een Nederlandse handelsonderneming. De vertegenwoordigers van de V.O.C. waren de enigen die handel mochten drijven met het gebied ten oosten van Kaap de Goede Hoop en ten westen van de Straat van Magelhaen. De V.O.C. heeft de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden veel voorspoed gebracht maar er is ook kritiek te beluisteren op deze handelsonderneming.

De hierbij gevoegde opdracht van Wikiwijs biedt u en uw leerlingen een volledige [webquest](#) over het thema V.O.C.

Suggestie 5: Scheepstaal

Stuurboord, bakboord, want, marsera, verschansing, tuigage, oorlam, kombuis, scheepsbesluit, stampstok, kajuit, ziekenboeg, luizenplechtje, kaperbrief, enterbijkapseizen, koopvaardijchip, geschutpoorten...

Allemaal oude of nog gebruikte woorden uit de scheepvaartwereld.

Opdracht:

Zet de woorden die hierboven worden genoemd in het schema dat je in bijlage 2 vindt. Zoek uit wat ze betekenen. Zet vervolgens de betekenis in de kolom naast het woord. Plaats tenslotte een kruisje in de derde kolom als het woord nog altijd in de scheepvaart wordt gebruikt.

Voor de docent:

U kunt er ook voor kiezen uw leerlingen een memoryspel met scheepsbegrippen te laten ontwerpen. Of ontwerp het zelf en laat uw leerlingen spelen.

Op het ene kaartje staat het begrip, uw leerlingen zoeken daar het kaartje met de betekenis bij.

Suggestie 6: Ganzenbord

Opdracht:

Maak je eigen ganzenbordspel met gebeurtenissen uit *Bloedgeld*.

Stap 1. Print bijlage 3 op A3 papier zodat het speelveld groter wordt.

Stap 2. Nummer de hokjes van 1 tot en met 63. Sla enkele hokjes over maar nummer wel door.

Stap 3. Bedenk nu hindernissen die je in de lege hokjes kunt plaatsen. Teken die hindernissen of geef ze op een andere manier aan.

Stap 4. Zorg ervoor dat je spel er aantrekkelijk uit ziet.

Stap 5. Spelen maar.

Enkele voorbeelden die je kunt gebruiken als hindernis:

- Je belandt in het Rasphuis, sla een beurt over
- Je bent op weg naar de Rede van Texel en hebt de wind mee, gooi een extra beurt

- Je lijdt honger en wil snel naar een veilige haven, laat je rechterbuurman of-vrouw een beurt extra voor je gooien
- Je legt hongerig aan in de haven van Kaap de Goede Hoop. Gelukkig zijn er stalletjes met eten in de haven. Het bezoekje daaraan kost je een beurt.
- Mouterij! Je mag pas weer verder als één van de andere spelers een drie heeft gegoid.

Let op: vergeet niet voor pionnen en een dobbelsteen te zorgen!

Suggestie 7: Maak je eigen scheepskist

Aan het begin van *Bloedgeld* krijgt Reinout van Veghel een scheepskist met allerlei benodigdheden voor de reis.

Opdracht 1:

Timmer je eigen scheepskist. Gebruik bijvoorbeeld deze [handleiding](#). Als de kist in elkaar zit vul je hem met allerlei voorwerpen die je nodig zou kunnen hebben voor een vaartocht van vele weken. Natuurlijk neem je geen bederfelijke spullen mee. Gebruik verder geen voorwerpen of kledingstukken die jijzelf in het dagelijks leven nodig hebt maar verplaats je in Reinout, een jongeman uit de 17^e eeuw. De volledige inhoud van je kist moet je kunnen verantwoorden.

Voor de docent:

U kunt ook een schoenendoos laten meenemen en plaatjes van voorwerpen laten verzamelen die in de doos worden gedaan. Na afloop laat u uw leerlingen de inhoud van de dozen vergelijken. Wie heeft voorwerpen gevonden die anderen niet hebben?

Opdracht 2:

Zoek een leeg krat, een koffer, een mand of een grote tas en vul deze met de voorwerpen die een jongeman of jongedame vandaag de dag nodig zou kunnen hebben voor een lange reis. Kies voor een specifieke bestemming en zorg dat je kunt uitleggen waarom je meeneemt wat er in je krat/koffer/mand/tas zit.

Suggestie 8: Een kaperbrief schrijven

Een kaperbrief is een brief waarin een vorst of regering toestemming gaf om vijandelijke schepen aan te mogen vallen en te mogen plunderen. Als de kapitein terug kwam in zijn eigen haven werd hij dus niet opgepakt en bestraft.

Opdracht:

Schrijf een kaperbrief waarin je vermeldt wie je bent en welke verantwoordelijkheid je hebt. Schrijf waarom je toestemming geeft om schepen van bepaalde landen aan te vallen en te veroveren. Schrijf ook aan wie je die toestemming geeft.

Versier je kaperbrief alsof het een oud document is. Bedenk ook een mooie handtekening voor eronder.

Suggestie 9: Een tentoonstelling maken

Opdracht:

Maak met de hele klas een tentoonstelling over de V.O.C., over de scheepvaart in de 17^e eeuw, over piraterij of over het boek *Bloedgeld*. Denk aan afwisseling van wat er te zien is en probeer ook dingen te bedenken die de bezoekers van jullie tentoonstelling kunnen doen.

Voor de docent:

Deze opdracht leent zich bij uitstek voor differentiatie. Elk onderdeel is belangrijk voor het geheel maar niet elk onderdeel hoeft erg ingewikkeld te zijn.

Suggestie 10: Wat ik zou willen vinden in een scheepswrak – schrijfo opdracht

In de Noordzee en de Waddenzee liggen een heleboel scheepswrakken. Van sommige is bekend dat ze er liggen. Van andere niet.

Opdracht:

Verbeeld je dat je een duiker bent en in de zee op zoek gaat naar een wrak. Wat zou je willen vinden en waarom?

Voor deze opdracht mag je alles bedenken, hoe gek ook. Gebruik dus je fantasie en schrijf een tekst van ongeveer 250 woorden over jouw vondst in de romp van een scheepswrak.

Voor de docent:

Deze opdracht kan natuurlijk ook uitgewerkt worden door middel van een schilderij, potloodtekening, knutselwerk met waardeloos materiaal, enz.

Suggestie 11: Een tijdlijn maken

Druk de tijdlijn van bijlage 4 op A3 of A4 papier af. Maak dan een chronologische (*) tijdlijn bij *Bloedgeld*. Ga als volgt te werk: beschrijf kort acht momenten uit het verhaal in de genummerde vakjes. Werk daarna twee van de genoemde momenten uit tot een kleine tekening in de grotere vakjes. Trek een lijntje van het tekeningetje naar het bijbehorende vakje op de tijdlijn. In de ster zet je de titel van het gelezen boek, in dit geval *Bloedgeld*.

(*) In de juiste tijdvolgorde

Afronding

Verander een lokaal of de mediatheek in een tentoonstellingsruimte waarin u de werkstukken van uw leerlingen langer kunt laten staan. Daarnaast kunt u ook een dag(deel) inplannen om de verschillende opdrachten door de leerlingen te laten presenteren.

Verder kunt u uw leerlingen na afloop van de activiteiten rond *Bloedgeld* een korte evaluatie laten invullen die u per leerling verzamelt in een leesdossier. Als u daar ook foto's van presentaties of werkstukken in laat opnemen, krijgen de leerlingen een mooi aandenken aan hun literatuuronderwijs op de middelbare school.

Bijlage 1: Suggestie 2 (Leesverslag)

Veel scholen en lesmethoden stellen andere eisen aan het maken van een leesverslag. Informeer dus altijd of onderstaande opzet overeenkomt met de ideeën van jouw docent

Opbouw van een leesverslag

- 1) primaire gegevens
- 2) korte samenvatting
- 3) uitwerking
- 4) eigen mening
- 5) bronvermelding

Primaire gegevens: je noteert onderstaande primaire gegevens op een apart blad:

- je noteert eerst de naam van de auteur,
- vervolgens de titel van het boek
- daarna de naam van de uitgeverij
- en de plaats en het jaar van uitgave
- indien vermeld in het boek de eerste druk van het werk
- als het boek een ondertitel heeft vermeld je die ook

Bijvoorbeeld:

Titel: Koning van Katoren

Auteur: Jan Terlouw

Uitgeverij: Lemniscaat

Druk: Eerste – 1971 (gelezen: zevenenvijftigste druk, 2010)

Geef ook aan

- hoe de opbouw van het verhaal is
- Noteer het aantal bladzijden,
- Neem een afbeelding van de omslag in je verslag op en geef aan of er illustraties in het boek staan.

Samenvatting:

Maak een samenvatting van het verhaal van maximaal een half getypt A-4

Uitwerking:

- a. titelverklaring:
Geef aan wat de titel zegt of wat de schrijver daarmee bedoeld kan hebben
- b. motto:
Als het boek een motto heeft, noteer deze dan en leg tevens uit wat deze, volgens jou, met het verhaal te maken heeft
- c. thema:
Waar gaat het boek over? Leg dit in maximaal 3 zinnen uit.
- d. personages:
Leg uit welke personages in het boek een rol spelen en welke eigenschappen deze hebben. Ontwikkelen zij zich gedurende het verhaal?
- e. tijd en ruimte:
Is de omgeving of de tijd waarin het verhaal zich afspeelt van belang voor het verhaal?

f. vertelperspectief:

Is er een ik-verteller, een personale verteller, een alwetende verteller?

Eigen oordeel over het boek:

Wat vind je van het boek? Omschrijf het in maximaal een half A-4.

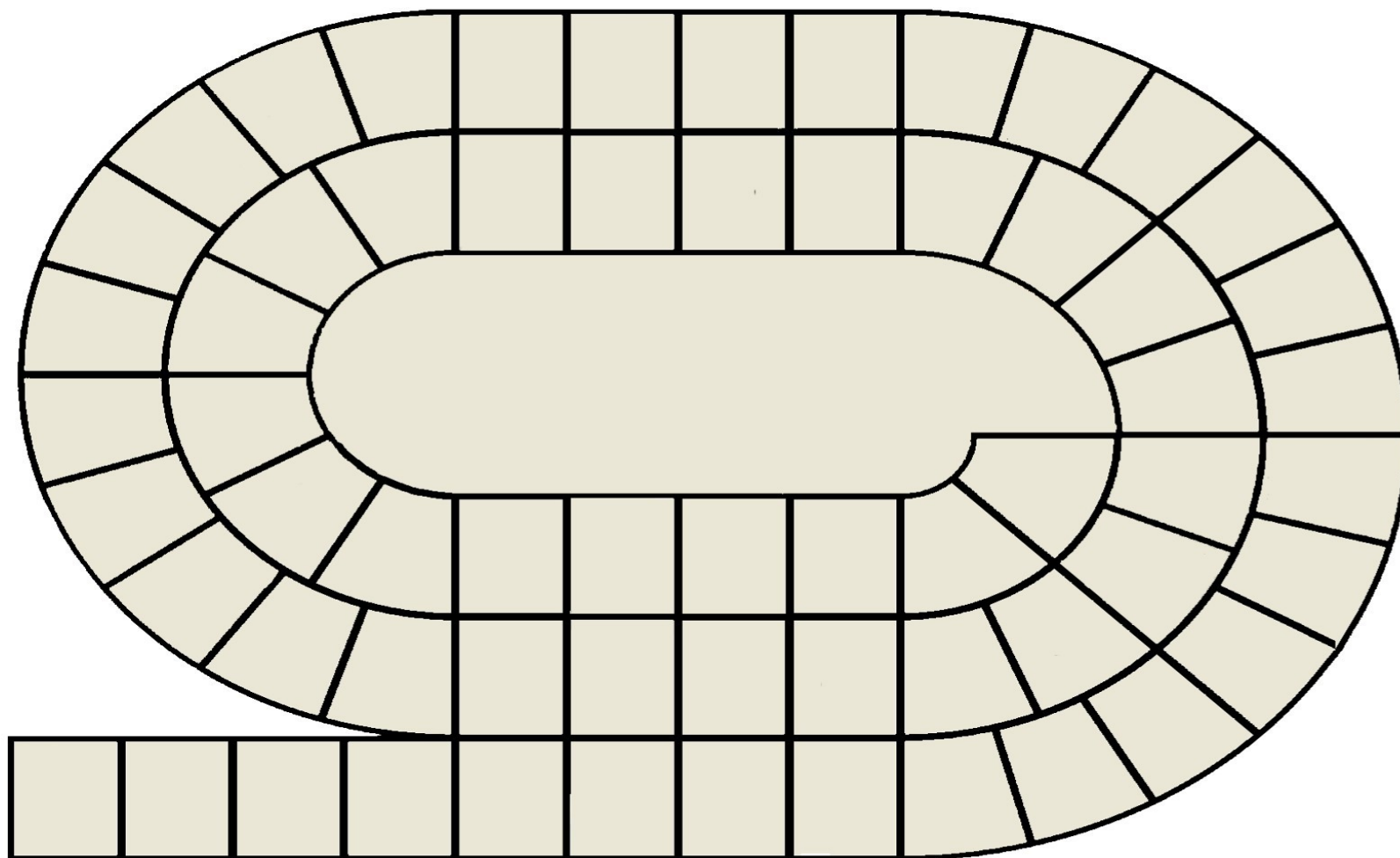
Denk bij het beoordelen van het boek aan de volgende zaken:

- De gebeurtenissen
- De personages
- De opbouw van het verhaal
- Het taalgebruik

Bronvermelding: Geef tot slot aan welke bronnen je hebt gebruikt bij het maken van je verslag. Wees daar heel volledig in.

Biilage 3

Bijlage 4

